

Duiken in de Grevelingen

Sportduikers nemen ons mee naar een kant van de Grevelingen die voor velen onbekend is: beneden de waterspiegel. Dit is genieten van de natuur op de vierkante meter.

(foto: M. Laterveer-de Beer)

Even lijkt het alsof we in de tropen zijn beland. Staand op de duiksteiger bij Den Osse op Schouwen-Duiveland zien we in het kraakheldere water een zwarte schim onder ons doorzwemmen: een haai? Blauwe en gele kleuren flitsen voorbij: koraalvissen? Natuurlijk niet. Het zijn sportduikers, in hun zwarte duikpak en met felgekleurde zwemvinnen. Een uur nadat de duikers bij de steiger kopje onder gingen, steken ze hun hoofden weer boven water. Een van de duikers haalt zijn ademautomaat uit zijn mond. 'Fantastisch!', roept hij enthousiast. 'Wat een zicht! Op sommige stukken wel tien meter!' Zodra hij zijn duikbril afzet is het gezicht van de duiker weer te zien. Het is Teun Schoemaker, twaalf jaar werkzaam als duikinstructeur bij Duikcentrum de Grevelingen in Scharendijke. Al heel wat mensen heeft hij kennis laten maken met het onderwaterleven van de Grevelingen. 'Ze zijn altijd erg verrast dat hier zo ontzettend veel moois te zien is', zegt Schoemaker. 'De meeste mensen verwachten niet meer dan zand en hier en daar een schelpje. Ik begrijp dat wel. Want als je langs onze kust loopt, zie je meestal niet meer dan een beetje groenig

water. Heel wat anders dan de gemiddelde vakantiebestemming met een blauwe zee.'

Stoeien met een vis

Duiken in Nederland is inderdaad niet hetzelfde is als in de tropen, beaamt sportduiker Ronald Vonk. Om het jaar reist hij naar een verre duikbestemming, zoals Egypte of de Malediven. Maar duiken in de Grevelingen laat hij er zeker niet bij inschieten. 'Ik houd gewoon van de natuur', zegt hij. 'En dan maakt het niet uit waar je bent. Er is veel leven in de Grevelingen. Ik zie altijd wel wat, zoals net een krabbetje dat aan het stoeien was met een vis.' Het grote verschil zit vooral in de schaal waarop je kunt zien, legt Vonks duikbuddy Jeroen Desar uit. 'In de tropen kun je onder water wel 25 meter om je heen kijken. Hier is dat veel minder. Daarom richt je je vanzelf op de vierkante meter. Dat is enorm rustgevend.'

Zoutwatermeer

Het Grevelingenmeer is het grootste zoutwatermeer van West-Europa. Met een oppervlakte van 14.000 hectare ligt het ingeklemd tussen de eilanden Goeree-Overflakkee (Zuid-Holland) en Schouwen-Duiveland (Zeeland). Als onderdeel van de Deltawerken werd de voormalige zeearm met de Grevelingendam (1965) en de Brouwersdam (1971) afgesloten van de Noordzee. Dankzij een sluis in de Brouwersdam wordt permanent zeewater ingelaten. Maar getijdenbeweging is er niet. Het Grevelingenmeer is een beschermd Natura 2000-gebied.

Boven de bodem zweven

Op een doordeweekse dag als vandaag is het vrij leeg op de duikstek van Den Osse. Er zijn

hooguit tien duikers tegelijk in het water. Maar het kan er ook heel anders aan toegaan, weet Teun Schoemaker. 'Als in het weekeind de zon schijnt, staan de duikers hier tot boven aan de dijk in de rij. Verspreid langs de hele Grevelingen zijn het er honderden. Omdat er geen getij is, kan de hele dag door worden gedoken.' Als de duikers niet de juiste duiktechniek beheersen, warrelen ze met hun zwemvinnen veel stof op. Dat belemmert het zicht. Daarom legt Schoemaker de duikers uit hoe ze boven de bodem kunnen blijven zweven. Ook wijst hij hen erop dat ze niets mogen aanraken. Onder water geldt de regel: kijken met je ogen, niet met je handen. Dat de oude, roestige ladder bij Den Osse sinds enkele jaren is vervangen door een mooie duiksteiger vindt Schoemaker een goede stap. Het zorgt ervoor dat de duikers op één plek te water gaan, wat het vertrappen van het onderwaterleven beperkt.

Toplocaties

De beste duikplekken langs de Grevelingen liggen in de buurt van de Brouwersdam: Scharendijke, Den Osse, Brouwershaven en het gemaal bij Dreischor. Hier bevinden zich voormalige stroomgeulen van de afgesloten zeearm, met diepe gaten die aantrekkelijk zijn voor duikers. Als natuurorganisatie houdt Staatsbosbeheer zich niet direct bezig met de duiksport, maar als adviseur is het betrokken bij de aanleg van steigers en andere constructies om gemakkelijker te duiken. Staatsbosbeheer juicht dit soort faciliteiten toe, omdat ze de schade aan het onderwaterleven tegengaan.

Slijmlaag

Voor Staatsbosbeheer zijn sportduikers de ogen en oren voor het onderwaterleven in de Grevelingen. Zo melden duikers sinds enkele jaren op veel plekken de aanwezigheid van een slijmlaag op de bodem, waardoor bodemdieren doodgaan. Vooral in de zomer

rukt de slijmlaag periodiek op. Het gaat om een zuurstoftekort dat als gevolg van hogere watertemperaturen optreedt. Bovendien stroomt er nauwelijks vers zeewater het zoutwatermeer binnen. Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor het Grevelingenmeer tot een diepte van anderhalve meter. Maar de slijmlaag vormt zich op ongeveer acht meter en verder. Desondanks buigt Staatsbosbeheer zich samen met Rijkswaterstaat en andere beheerders over de vraag hoe de oprukkende slijmlaag kan worden teruggedrongen.

Sponzen en zakpijpen

Hoogtepunt van de duik vandaag is een flinke kreeft met prachtige blauwe kleuren, vindt Ronald Vonk. Hij zag het dier in een van de holletjes tussen de reef balls, die tien jaar geleden bij Den Osse te water zijn gelaten. De betonnen ballen met gaten erin liggen zo'n acht meter diep, waardoor er voldoende licht doordringt voor een rijk zeeleven. Ze zijn inmiddels begroeid met sponzen, zakpijpen en zeeanemonen. Daartussen kruipen krabbetjes rond en zwemmen botervissen. De kreeften laten zich tot dichtbij door duikers benaderen. Vonk: 'Net riffen als in de tropen. Echt prachtig!'

Duik in het diepe

Zelf de onderwaternatuur van de Grevelingen ontdekken? Duikcentrum de Grevelingen biedt Buitenpashouders twee exclusieve aanbiedingen: een introductieduik van € 69,- voor € 55,- wanneer je met twee personen komt, of een duikcursus voor beginners van drie dagen met één gratis extra duikdag t.w.v. € 118,-. Kom je alleen, dan ontvang je bij deze laatste een extra duik t.w.v. € 69,-. Meer informatie en reserveringen via www.de-grevelingen.nl.

Gepubliceerd in: Naar Buiten (juni 2013) | Magazine van Staatsbosbeheer

© Manon Laterveer-de Beer